

ข่าวลือกับความเชื่อส่วนบุคคลในสังคมไทย

บทความ

จากคำทำนายที่ว่า เชื้อนภูมิพลจะแตกในเดือนธันวาคมปีหน้า (เริ่มเป็นข่าวเมื่อต้นปี พ.ศ. 2554) ประกอบกับในปีที่แล้วนั้น เกิดพายุหมุนเขตร้อนและมีฝนตกหนักตั้งแต่กลางปี จนเกิดมหาอุทกภัยในพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลาง ตอนนั้นหลายคนจึงเชื่อกันเป็นตุเป็นตะว่า เหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นจริงในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 แม้นักวิชาการและผู้ดูแลเชื้อนภูมิพลต่างยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า ไม่น่าจะเป็นไปได้ ก็ตาม แต่ชื่อของ เด็กชายปลาบู่ ก็โด่งดังขึ้นมาตั้งแต่บัดนั้น แม้วาจนถึงวันนี้หลายคนก็ยังคงจำกันได้ แต่ในที่สุดเดือนธันวาคมก็ผ่านไปโดยไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว คำทำนายของเด็กชายปลาบู่ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความพยายามเสี่ยงไปว่า นั้นเกิดจากความคลาดเคลื่อนเรื่องปี พ.ศ. เพราะที่จริงคำทำนายที่ว่านั้น ต้องเป็นปี พ.ศ. 2555 นั้นหมายความว่า คนที่เชื่อคำทำนายยังได้แอบลุ้นเดือนธันวาคมอีกครั้งในปีนี้อีกปีหนึ่ง แต่ขณะนี้กระแสความเชื่อต่อเรื่องดังกล่าวได้ตกลงไปแล้วจนดูไม่กลับ พ่อของเด็กชายปลาบู่ผู้เปิดเผยคำทำนายถูกแจ้งความดำเนินคดีโทษฐานหลอกลวงประชาชนทำให้เกิดความตื่นตระหนก และถูกปรับเป็นเงิน 500 บาท ส่วนโทษจำคุกศาลให้รอลงอาญา(ตามข่าว)

จากเหตุการณ์ล่าสุดเมื่อวันที่ 18 เมษายน ที่ผ่านมาได้เกิดแผ่นดินไหวขนาด 4.3 ตามมาตราริกเตอร์ มีศูนย์กลางอยู่ที่ อ.ดลาง จ.ภูเก็ต และตามมาด้วยอาฟเตอร์ช็อกอีกนับสิบครั้ง แม้ระดับของความรุนแรงจะไม่มากนัก แต่ก็มากพอที่จะสร้างกระแสความเชื่อต่างๆ นานาขึ้นได้ เพราะไม่เคยเกิดแผ่นดินไหวรุนแรงถึงระดับนี้มาก่อนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย จึงมีคนฉวยโอกาสเผยแพร่คำทำนายว่า เกาะภูเก็ตกำลังจะจมหายไปใต้น้ำในช่วงปลายเดือนเมษายนที่ผ่านมา (ดูเหมือนจะระบุวันที่เลขด้วย) ทั้งๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านแผ่นดินไหวเองต่างยอมรับว่า ความรู้และเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถทำนายแผ่นดินไหวล่วงหน้าได้อย่างแน่นอนขนาดนั้น อย่าง

เก่งก็พยากรณ์ได้แค่รอบการเกิดเป็นช่วงสิบปีหรือร้อยปีเท่านั้น และยิ่งถ้าอ้างตามหลักการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ด้วยแล้ว ยิ่งเป็นไปได้ยากที่เกาะภูเก็ตจะจมหายไปด้วยสาเหตุใดๆ ก็ตาม เพราะประการแรก เกาะภูเก็ตนั้นตั้งอยู่ห่างจากรอยเลื่อน (รอยต่อของแผ่นเปลือกโลก) ตั้งหลายร้อยกิโลเมตร จึงเป็นไปได้ที่แผ่นเปลือกโลกที่อยู่ติดกันจะเฉยเข้ามาชิดกันจนเกาะภูเก็ตจมหายไปใต้น้ำทะเลได้ และประการที่สอง เกาะภูเก็ตมีฐานทางธรณีวิทยาเป็นชั้นหินแกรนิต(Granite) ซึ่งเกิดจากการแข็งตัวของแมกมา(Magma)ก่อนจะถูกยกตัว

๑ คำทำนายของเด็กชายปลาบู่ บ่งบอกว่า สังคมไทยเป็นสังคมเชื่อคนง่าย และดูเหมือนคนไทยส่วนใหญ่จะเป็นเช่นนั้นจริงๆ เพราะคนไทยมักจะสนใจและเชื่ออะไรๆ ไปตามกระแสและอารมณ์เป็นสำคัญ ไม่ค่อยยึดโยงกับเหตุและผล ไม่ค่อยศึกษาให้ลึกซึ้งและรอบด้านอย่างเป็นระบบ และไม่ค่อยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ ในการพิจารณาตัดสินใจ แม้จะมีระดับการศึกษาสูงแค่ไหนก็ตาม

ขึ้นมาพันระดับน้ำทะเล จึงมีความแข็งแรงและมีฐานกว้างใหญ่กว่าตัวเกาะหลายหมื่นหลายแสนเท่า(อันที่จริงประเมินเป็นตัวเลขที่แน่นอนไม่ได้) อย่างไรก็ตามแผ่นดินไหวเลย แม้ต้องเผชิญกับสึนามิขนาดใหญ่โตแค่ไหนก็ไม่อาจทำให้เกาะภูเก็ตถล่มจมหายไปใต้น้ำทะเลได้ทั้งเกาะอย่างแน่นอน

แม้คนส่วนใหญ่จะไม่เชื่อถ้อยคำทำนายนี้ แต่ก็สร้างความหวาดหวั่นให้กับผู้คนอีกหลายคนได้ไม่น้อย ยิ่งมีนักวิชาการบางท่านออกมาพูดในที่สาธารณะว่า มีโอกาสจะเกิดแผ่นดินไหวรุนแรงกว่านี้ได้ทีมนั้นทีนี้อีก ทั้งๆ ที่ในทางวิชาการยืนยันว่า มีโอกาสน้อยมากที่จะเกิดแผ่นดินไหวถึงระดับ 7.0

แนวหน้า

Naew Na
Circulation: 600,000
Ad Rate: 750

Section: First Section/ความเห็น

วันที่: พุธ 9 พฤษภาคม 2555

ปีที่: 33

ฉบับที่: 11349

Col.Inch: 114

Ad Value: 85,500

หน้า: 5(ล่างขวา)

PRValue (x3): 256,500

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: บทความ: ชาวลี้ภัยกับความเชื่อส่วนบุคคลในสังคมไทย

ริกเตอร์ ขึ้นในประเทศไทย แต่ถ้าบังเอิญเกิดขึ้นจริง(แม้ข้อเท็จจริงของความเป็นไปได้คือ 0.00...) คนพูดก็จะโด่งดังชั่วข้ามคืน แต่ถ้าไม่เกิดขึ้นจริง(มีความเป็นไปได้ถึง 99.99....) คนก็จะลืมๆ กันไปในที่สุด ส่วนคนพูดก็ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร เพราะไม่มีใครเสียหายโดยตรง แค่เจียบๆ ไร่ และคอยหาจังหวะออกมาพูดออกมาทำนายใหม่เมื่อสบโอกาสอีก

อย่างกรณีที่ผ่านมาดินถูกเป็นไฟที่ อ.นครไทย จ.พิษณุโลก เริ่มแรกก็มีนักวิชาการด้านธรณีวิทยาออกมาให้ข่าวว่า น่าจะเกิดจากความร้อนใต้พิภพที่แทรกตัวขึ้นมาตามรอยเลื่อน หลายคนเชื่อในทันที หลายคนนึกไปถึงภูเขาไฟระเบิด แต่สุดท้ายก็เป็นแค่ไฟไหม้ไต้ดินเหมือนที่เกิดเป็นประจำตามพื้นที่ดินพรุในภาคใต้ แต่กว่าที่ความจริงจะได้รับการพิสูจน์ เรื่องราวก็ไปไกลกว่าไฟไหม้ไต้ดินธรรมดาๆ ซึ่งถ้าหากสังคมไทยไม่เป็นสังคมที่ลืมนง่าย เรื่องทำนองนี้จะเป็นบทเรียนให้สื่อและนักวิชาการทั้งหลายต้องรอบคอบในการเสนอข่าวและการให้ความเห็นต่อสาธารณะมากยิ่งขึ้น หากไม่เช่นนั้นจะไม่ได้ได้รับความเชื่อถือจากสังคม แต่เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่ลืมนง่าย สื่อที่เคยเสนอข่าวผิดพลาดและนักวิชาการที่เคยทำนายอะไรต่อมิอะไรผิดๆ จึงยังคงยืนอยู่ในสังคมต่อไปได้

คำทำนายของเด็กชายปลาบู่บ่งบอกว่า สังคมไทยเป็นสังคมเชื่อกันง่าย และดูเหมือนคนไทยส่วนใหญ่จะเป็นเช่นนั้นจริงๆ เพราะคนไทยมักจะสนใจและเชื่ออะไรๆ ไปตามกระแสและอารมณ์เป็นสำคัญ ไม่ค่อยยึดโยงกับเหตุและผล ไม่ค่อยศึกษาให้ลึกซึ้งและรอบด้านอย่างเป็นระบบ และไม่ค่อยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาตัดสินใจ แม้จะมีระดับการศึกษาสูงแค่ไหนก็ตาม เพราะเคยมีการสำรวจพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท มีการบนบานศาลกล่าวเพื่อให้สอบผ่านเป็นเปอร์เซ็นต์สูงกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งนั่นหมายความว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความเชื่อส่วนบุคคล

และนี่นับเป็นจุดอ่อนประการหนึ่งของคนไทย ที่ทำให้สื่อมวลชนทุกแขนงทุกสำนักที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม

สามารถชี้นำหรือจุดประเด็นความเชื่อต่างๆ ขึ้นมาได้โดยง่าย และด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันจึงมีหลายเรื่องราวในสังคมไทยที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ เพราะคนในสังคมไม่สามารถแยกแยะอะไรผิดอะไรถูกได้ด้วยตนเอง หรือบางทีอาจเป็นที่ตัวเอง ซึ่งก็เป็นอีกคนหนึ่งคนในสังคมที่ไม่อาจแยกแยะข้อเท็จจริงของสารก่อนนำเสนอต่อสังคมก็เป็นได้

เรื่องคำทำนายของเด็กชายปลาบู่ ไม่น่าจะเป็นประเด็นร้อนขึ้นมาได้ เพราะไม่ต่างอะไรไปจากคำทำนายของหมอดูทั่วๆ ไป แต่การที่เกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมีคนในสังคมที่เคยดูน่าเชื่อถือนำมาพูดต่อสาธารณะ และสื่อมวลชนหลายฝ่ายหลายสำนักนำมากระพือต่อจนเป็นข่าวใหญ่(โดยไม่แยกแยะหรือกลั่นกรองสารก่อนนำเสนอ) ชื่อเสียงของเด็กชายปลาบู่ที่เสียชีวิตไปนานนับสิบปีแล้วจึงกลับมาดังชั่วข้ามคืนได้

แม้คนส่วนใหญ่จะไม่เชื่อถือนำคำทำนายของเด็กชายปลาบู่อีกต่อไปแล้ว แต่ทุกวันนี้ก็ยังมีนักวิชาการและบุคคลชั้นนำในสังคมไทยส่วนหนึ่งยังคงพยายามอาศัยกลยุทธ์ในการสร้างชื่อเสียงด้วยการให้ข่าวว่าจะเกิดเหตุการณ์สำคัญใหญ่ๆ นั่นนี่ โน่น อยู่เสมอๆ เช่น จะเกิดไฟไหม้ใหญ่ แผ่นดินไหว สึนามิ พายุใหญ่ และน้ำท่วมใหญ่ เป็นต้น ทั้งๆ ที่นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เองยังไม่กล้าชี้ชัด เพราะยังไม่มีข้อมูลหรือหลักฐานทางวิชาการที่บ่งชี้ว่ามีโอกาสจะเป็นไปได้สูง คนพวกนี้จึงไม่ต่างไปจากนักฉวยโอกาส หรือนักการเมืองที่คอยแต่หาโอกาสเกาะกระแสในเรื่องต่างๆ นั่นเอง ดังนั้นแม้เด็กชายปลาบู่จะตายไปนานแล้ว แต่คนที่อยากมีชื่อเสียงอย่างเด็กชายปลาบู่ยังไม่ตายและไม่วันตาย เพราะยังมีตัวตายตัวแทนอีกมากมายในสังคมไทยในปัจจุบัน

ผศ.สุพจน์ เอียงกฤษ
คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้